

رسانه‌های غربی چگونه مسکورا در تنگنای رسانه‌ای قرار دادند؟

سانسور روایت روسی در جنگ اوکراین

محمد سجاد باطنی

پژوهشگر

با وقوع جنگ روسیه و اوکراین، رسانه‌های غربی مانع شنیده شدن روایت روسی از جنگ شدند. الگوریتم‌های پایه در فضای مجازی به تحریم مطالب روسی پرداختند و رسانه‌های بین‌الملل روسیه نیز از دسترس مخاطبان خارج شدند. همچنین اقداماتی به‌سختگیرانه علیه خبرنگاران آترناتیوی در دستور کار غرب قرار گرفت. سایر مطالب هم که به دست مخاطبان می‌رسید، با برجسب محتوایی بی‌اعتباری به مخاطب نشان داده می‌شد. در این میان، روسیه استراتژی فیلترینگ پلتفرم‌های غربی و ایجاد کوچ اجباری روس‌ها به نمونه‌های شرقی مانند تیک‌تاک را در پیش گرفت.

همچنین از رسانه‌تاک‌ار برون مرزی برای روایت جنگ از دیدگاه خود استفاده کرد. مشاهده سرکوب محتوایی بی‌سابقه توسط رسانه‌های غربی پس از وقوع جنگ اوکراین و روسیه، نشان داد که غرب می‌تواند بدون ملاحظه ارزش‌های لیبرالی و بدون قوت وقت، یک رژیم سانسوری شدید را علیه معارضین خود ایجاد کند. سانسور گسترده می‌تواند در هر زمانی (ونه محدود به جنگ) یا شدت و ضعف‌هایی اعمال شود. همچنین هر نزاع احتمالی بین جمهوری اسلامی و دولت‌های متخاصم، می‌تواند سبب بروز تحریم رسانه‌ای شود و این تک صدایی شرایط جنگ را بحرانی‌تر از آنچه هست گرداند. هدف از این پژوهش، درک توان و گستره عملیاتی قطع جریان رسانه توسط کشورهای غربی است و همچنین تلاش برای ارائه راهکارهایی در صورت وقوع وضعیت مشابه نسبت به ایران است. بیرون رفت از چنین بحرانی خواهد بود

- یکشنبه ۱۸ دی ۱۴۰۱**
- سال بیست و هشتم**
- شماره ۸۰۹۸**

تا بتوان حقیقت را ورای پرده آهنینی که اینک کشورهای اروپایی و امریکایی بر مردم خود ایجاد کرده‌اند، رسانید.

■ **سانسور بی سابقه و سرکوب محتوا در جنگ اوکراین**

فعالیت‌های کمپین غربی برای حذف روایت روسی از جنگ را می‌توان در چند نوع از سانسور دسته‌بندی کرد. هریک از این پنج بخش، وظیفه حذف دایره‌ای از مخاطبان را برعهده دارند، لذا برای فهم این روند، لازم است که هر بخش به طور جداگانه بررسی شود:

۱. **حذف فرایند دسترسی**

در عصر تولید میلیاردها بایت اطلاعات در لحظه، مهم‌ترین عنصر برای یک رسانه امکان دسترسی آن است. زمانی که دسترسی مخاطبان به یک بیرون داد خبری بیش از چند ثانیه به طول انجامد، عملاً آن پایگاه خبری از منابع مورد مطالعه مخاطب خارج می‌شود؛ بنابراین صرف ایجاد تأخیر در فرایند دسترسی به یک منبع خبری، ضربه‌ای جبران‌ناپذیر به آن پایگاه وارد می‌سازد، همچنین امکان دسترسی تا حد قابل توجهی از بین می‌رود. در جریان جنگ روسیه و اوکراین، پایگاه‌های خبری جریان اصلی، موتورهای جست‌وجو و برنامه‌های کاربردی خبرخوان غربی، در اقدامی هماهنگ دسترسی کاربران خود به رسانه‌های بین‌المللی روسیه را محدود کردند.

۲. **تحت تعقیب قراردادن خبرنگاران**

افراد و شخصیت‌هایی که به ترویج چیزی جز روایت جریان اصلی از جنگ اوکراین بپردازند به طرق مختلف تحت پیگرد قرار گرفته یا سلب اعتبار می‌شوند. این مسیر از سرکوب محتوا به طور معمول در دو بخش سخت و نرم بروز می‌یابد.

در پیگرد سخت، خبرنگاران که بیشتر مربوط به کشورهای هم‌مرز با روسیه هستند، تحت تعقیب قضایی، بازداشت و برخورد فیزیکی قرار می‌گیرند. پیگرد نرم، مجموعه‌ای خبرنگارانی که رویکرد آترناتیوی نسبت به جنگ دارند به مرور سلب اعتبار شده و وجهت خود را از دست می‌دهند. یکی از مرسوم‌ترین این نوع از مقابله، برجسب زنی‌های توییتر به این خبرنگاران به عنوان «رسانه دولتی روسیه» است.

۳. **حذف مستقیم محتوا**

در شبکه‌های اجتماعی به نام کمپین‌های اطلاعات غلط، حجم انبوهی از محتوای مخالف جریان اصلی هر روزه حذف می‌شود. آنچه در خلال جنگ اوکراین قابل توجه است، حذف انبوهی از اکانت‌های شخصیت‌های معتبر و رسانه‌های آترناتیوی است که به بهانه‌های مختلف به طور مستقیم حذف شدند.

۴. **سانسور الگوریتمی**

آن دسته از محتوا که بتواند از حذف شدن به بهانه اطلاعات غلط رهایی یابد، به‌طور خاص تحت سانسور الگوریتم پایه قرار می‌گیرد. در این شکل از سانسور، هوش مصنوعی در شبکه‌های اجتماعی داده‌هایی را که به عنوان روایت روسی از جنگ شناسایی کند یا سختی به مخاطبان نمایش می‌دهد. از آنجایی که مخاطبان واقف به سانسور محتوا نیستند، لذا تلاشی برای یافتن منابع از دست رفته نشان نمی‌دهند.

همچنین گستره محتوای یک سوبه‌ای که توسط کمپانی‌ها به عنوان نمونه تصادفی از تمام محتوای موجود در پلتفرم به نظر مخاطب می‌رسد، دید دستکاری شده‌ای از او نسبت به فضای حاکم بر افکار عمومی نشان می‌دهد

که این امر در موضعگیری‌های او تأثیر خواهد گذاشت.

۵. **برجسب زنی به محتوا**

درصدی از مخاطبان فعال و ثابت، عموماً از این موانع عبور و به طرق مختلف به محتوای مورد نظر دست پیدا می‌کنند. یکی از شیوه‌های تخریب اعتماد و سلب اعتبار از اخبار و آن دسته از محتوایی که توسط فعالان اجتماعی مشاهده می‌شود، برجسب زنی‌های محتوایی به منظور بی‌اعتبار عنوان کردن خبر یا تحلیل مورد مطالعه است. ■ **فعالیت‌های روسیه بر ضد سانسور غربی**

فعالیت‌های روسیه در زمینه مقابله با یکجانبه‌گرایی روایت‌ها توسط رسانه‌های جریان اصلی را می‌توان به دو بخش کلی تقسیم کرد: فعالیت‌های ناظر بر کنترل افکار عمومی در داخل: اداره نظارت بر ارتباطات، فن‌آوری اطلاعات و رسانه‌های جمعی روسیه، در پاسخ به حذف رسانه‌های روسی از شبکه‌های اجتماعی اقدام به فیلترینگ این بسترها کرد. استراتژی روسیه در این زمینه، کشاندن مخاطبان روس زبان از شبکه‌های اجتماعی غربی به زیرساخت‌های شرقی است. روسیه با بستن شبکه‌های اجتماعی غربی و باز گذاشتن تیک‌تاک گامی در این راستا برداشت و سبب کوچ مخاطبان روسی از بسترهایی مثل فیسبوک و توییتر به تیک‌تاک شد.

فعالیت‌های بیرون مرزی برای طرح روایت‌های خود در خلال جنگ به مخاطب اروپایی و امریکایی: بار اصلی این مأموریت بر رسانه رسانه‌های اصلی این کشور قرار دارد. استراتژی این رسانه‌ها عموماً حرکت به سمت دستکاری شده‌ای از او نسبت به فضای حاکم بر افکار عمومی نشان می‌دهد

شبکه RT در این زمینه بازوهای

است. شبکه RT در این زمینه بازوهای

است. شبکه RT در این زمینه بازوهای

فآرین پالیسی: ایران و روسیه بیش از هر زمان دیگری به هم نزدیک هستند

رنالیسم ایرانی در برابر روسیه

روابط ایران و روسیه در تاریخ پس از انقلاب فراز و نشیب‌های مختلفی داشته است. پس از فروپاشی شوروی و روی کار آمدن پوتین، روابط ایران و روسیه فصل سرد خود را در دهه اول هزاره جدید آغاز کرد. اما وقوع تحولات مختلف از بهار عربی، تروریسم، برنامه هسته‌ای ایران، انرژئ، به چالش کشیدن غرب، بحران اوکراین و احیای کریدور شمال – جنوب باعث شده است که ایران و روسیه بیش از گذشته به هم دیگر نزدیک شوند. روسیه، ایران را به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای تأثیرگذار با سابقه تمدنی کهن و دارای گفتمانی متفاوت پذیرفته است. ایران هم با وجود تنش‌ها در روابط با روسیه در دوره معاصر، ایران کشور را به‌عنوان یک قدرت بزرگ پذیرفته است. اما هر دو تعریف یکسانی از نظام بین‌الملل ندارند (فقدان حکومت مرکزی) می‌دانند و آنچه دو کشور را به هم نزدیک می‌کند منافع ملی دو کشور است. روس‌ها به ایران نیاز دارند و ایران به روسیه. بر این اساس روابط دو کشور بخصوص در سال‌های اخیر روابط راهبردی شده است. اکنون با توجه به عمق روابط ایران و روسیه، امریکا بسدنت از نزدیکی دو کشور قدرتمند به همدیگر نگران است. بخصوص آنکه از نظر امریکا، سیاست ایران در قبال روسیه و بحران اوکراین براساس واقع‌گرایی تعریف شده است. نشریه فارین پالیسی در مقاله‌ای به قلم رایسی گرامر و امی مکیونو به اهمیت روابط ایران و روسیه و نزدیک شدن این دو کشور به یکدیگر، پرداخته است.

در این مقاله آمده است:به گفته کارشناسان، روسیه و ایران برای چندین دهه یک شراکت راحت علیه قدرتهای غربی ایجاد کرده‌اند، اما به گفته کارشناسان، این روابط از لحاظ تاریخی با جریان‌های بی‌اعتمادی و احتیاط همراه بوده است. جنگ در اوکراین ممکن است همه چیز را تغییر دهد و مسکو را وادار کند تا ایران را به‌عنوان یکی از شرکای خارجی خود بپذیرد تا بتواند تجهیزات نظامی بسیار مورد نیاز تهران را تأمین و راه نجاتی برای اقتصاد تحریم‌شده‌اش پیدا کند، حتی اگر این مشارکت کمتر از حد استاندارد

http://irannewspaper.ir
editorial@irannewspaper.ir

Reuters

عبارتند از: ایجاد بنگاه‌های خبری برای گروه‌های اجتماعی خاص، تمرکز بر بسترهای فرعی و شبکه‌های غیر اصلی، تمرکز بر شخصیت‌های رسانه‌ای و معرفی رسانه‌های مستقل تر بین‌المللی برای پیگیری همه جانبه اخبار.

ایجاد بنگاه‌های خبری برای گروه‌های اجتماعی خاص: ایجاد رسانه‌های کوچک و پرتعداد که هر کدام قشر خاصی از مخاطبان غربی را هدف قرار می‌دهد، هم به نسبت هزینه کمتری برای راه‌اندازی رسانه‌های کلان به خود اختصاص می‌دهد و هم در مواقع بحرانی، امکان بسیج اجتماعی بهتری را فراهم می‌سازد. چنین رسانه‌هایی می‌توانند تا حد زیادی بر سانسور الگوریتم پایه تفوق یافته و آن را دور بزنند.

تمرکز بر بسترهای فرعی و شبکه‌های غیر اصلی: جذب مخاطب برای رسانه‌های رسمی و بین‌المللی جمهوری اسلامی در شبکه‌های اجتماعی آترناتیو، باید در دستور کار این رسانه قرار گیرد. **تمرکز بر شخصیت‌های رسانه‌ای:** یکی از ضعف‌های اصلی در بعد رسانه‌ای عدم توجه به شخصیت‌های رسانه‌ای است. تقویت چهره این افراد و به طور کلی ساخت و پرداخت چندین شخصیت رسانه‌ای بین‌المللی در مواقع حذف دسترسی به افراد بسیار سخت‌تر از حذف دسترسی به یک رسانه خواهد بود.

معرفی رسانه‌های مستقل‌تر بین‌المللی: جهت حفظ افکار عمومی داخلی هنگام حملات شناختی غربی، یکی از راهکارهای موفق، معرفی رسانه‌های مستقل‌تر بین‌المللی به مخاطبان داخلی است. عدم کنترل کشورهای غربی بر بسترهای ارتباطی، ابتکار عملشان در نبرد شناختی را تا حد زیادی از بین می‌برد و حفاظت از افکار عمومی را بهبود می‌بخشد.

عکس: ایران

موضوع روسیه در مورد برنامه تسلیحات هسته‌ای ایران در صورت افزایش تنش‌ها با غرب، نگرانی جدی دارد. «هانا نوت» محقق ارشد مرکز خلع سلاح و عدم اشاعه تسلیحات وین، در گفت‌وگو با فآرین پالیسی می‌گوید: فکر می‌کنم روسیه خیلی راحت می‌شنیدند تا ایران را نزدیک به چیزی که می‌توان آن را وضعیت در آستانه هسته‌ای نامید، تماشا کند. این برای هدف آنها کاملاً کافی است زیرا همه را در خاورمیانه در حاشیه نگه می‌دارد. این امر باعث می‌شود امریکایی‌ها همچنان روی منابع و توانایی خود روی خاورمیانه متمرکز باشند، بنابراین آنها نمی‌توانند به طور کامل روی جناح شرقی ناتو چین تمرکز کنند. در خاتمه این مقاله آمده است: صرف‌نظر از برنامه هسته‌ای ایران، به نظر می‌رسد روابط تازه‌ای که بین روسیه و ایران پیدا شده، باقی خواهد ماند حداقل تا زمانی که روسیه بر جنگ خود در اوکراین متمرکز باشد. ایران در قالب رنالیسم به بحران اوکراین نگاه می‌کند. رویکرد ایران به این بحران این است که گسترش ناتو به شرق هم برای ایران و هم برای روس‌ها خطر قزم‌است. اساساً ایران بازشگاه تحریمی استقبال می‌کند و به‌دنبال یافتن شرکای جدید است. به نظر می‌رسد هر کشور که توسط امریکا و هم پیمانانش تحریم شود نزدیک‌ترین گزینه برای آنها ایران است. کشوری که در برابر تحریم‌های غرب خود را مقاوم کرده و اکنون در حال سرایت این وضعیت به سایر کشورها و ایجاد یک بلوک راهبردی علیه غرب بخصوص ایالات متحده است.

رئیس جمهور روسیه از زمانی که بحران اوکراین آغاز شد، کمتر سفر خارجی داشته است اما اوایلین دیدار خود را خارج از فضای بلوک پس از شوروی به تهران برای یک نشست بزرگ با رهبر ایران انجام داد. در بعد اقتصادی، هر دو کشور مشغول ایجاد شبکه‌های تجاری جدید گسترده با هدف دور زدن تحریم‌های غرب هستند، از جمله راه‌های تأمینیه که می‌تواند تجهیزات نظامی را از ایران از طریق رید و راه‌آهن و همچنین از طریق دریای خزر به روسیه ارسال کند.

در جبهه اطلاعاتی، روسیه با پرتاب ماهواره جدید ایرانی به مدار در اگوست ۲۰۲۲ روابط خود را بیش از گذشته آشکار کرد که این نشانه دیگری از تعمیق روابط استراتژیک دو کشور است. برای اولین بار، روسیه بیش از همیشه به ایران وابسته است، نه تنها برای هواپیمای بدون سرنشین، بلکه در خاورمیانه، بویژه در سوریه، جایی که مسکو خود را برای کمک به حفظ دستاوردهای نظامی خود متکی به تهران می‌بیند. تغییر پویا در روابط روسیه و ایران در شرایطی است که تلاش‌های ناکام غرب برای احیای توافق هسته‌ای امریکا با ایران برای متقاعد کردن تهران به دست کشیدن از برنامه تسلیحات هسته‌ای رخ می‌دهد. روسیه و چین از توافق هسته‌ای با ایران همواره حمایت کردند. در نهایت مقاله فآرین پالیسی می‌نویسد: مقامات امریکایی و تحلیلگران مستقلی که با مجله فآرین پالیسی گفت‌وگو کردند، می‌گویند: غرب بخصوص امریکا از افزایش همکاری ایران و روسیه در حوزه هسته‌ای واهمه دارند. واشنگتن در مورد احتمال تغییر